

Stručni rad

UVOĐENJE U SIGURNU UPORABU ŠKARA

Sandra Kukovec, prof. defektologije

Osnovna škola dr. Ljudevita Pivka Ptuj, Slovenija

Sažetak

Uporaba škara predstavlja svakodnevnu aktivnost u životu pojedinca. Potrebne su nam kod kuće, u kućanstvu, u školi, a kasnije i na radnom mjestu. Osim navedenog, vještina rukovanja škarama važna je i za razvoj drugih područja. Važno je naučiti dijete sigurnom korištenju škara već u predškolskom razdoblju. Rezanje škarama zahtijeva finu motoriku, koja se može razviti provedbom raznih aktivnosti, mnogo ranije, dok dijete nije upoznato s ovom napravom. Budući da na tržištu postoji mnogo vrsta škara, važno je odabrati odgovarajuće škarice prema znanju i dobi djeteta koje će ih koristiti. Vještina rezanja škarama razvija finu motoriku, kogniciju, vizualno-motoričku koordinaciju itd.

Ključne riječi: dijete, predškolsko razdoblje, fina motorika, škarice

1. Uvod

Sposobnosti koje su mu potrebne za razvoj vještine korištenja škara dijete razvija već od ranog djetinjstva. Za uspješno rukovanje škarama potrebna je razvijena fina motorika. Fina motorika predstavlja izvođenje finih, sitnih pokreta rukama i prstima. Ove sposobnosti također su vrlo važne pri izvedbi sitnih pokreta nogama, nožnim prstima, usnama i jezikom. Vježbe za razvoj fine motorike su: gnječenje tijesta, gline ili plastelina, brisanje prašine ili stola, cijedenje krpe i spužve, sastavljanje kocki, otvaranje kutijica ili posudica, odvrtnje i zavrtnje čepova boca, nizanje perlica ili slamki na uzicu, lijepljenje naljepnica, hvatanje i razvrstavanje predmeta pincetom i kliještama, stavljanje štipaljki, umetanje vezica na cipelama, "prišivanje" gumba, slaganje kamenčića na nacrtane linije/zavoje/likove, prelijevanje tekućine u boce, zatvaranje patentnih zatvarača i sl.

2. Uvođenje u sigurnu uporabu škara

Do druge godine života dijete već razvije dovoljno vještina, tako da ga možemo upoznati s uporabom škara. Naravno, pri tome se pojavljuju nedoumice, jer smo kao roditelji zabrinuti zbog mogućeg ozljeđivanja djeteta, nekog drugog itd. Ovo su samo neke od dilema zbog kojih roditelji i odgojitelji nerado nude djetetu škare. To odgađamo za predškolsko razdoblje ili čak za dane kada djeca krenu u školu. Proces rezanja škarama potiče razvoj motoričkih sposobnosti, vještina, logičkog razmišljanja, maštovitosti i ustrajnosti te stvaranja ljepšeg rukopisa. Stoga, umjesto zabrane korištenja škara, naučimo dijete kako ih pažljivo koristiti. Naravno, upozorit ćemo ga:

- da se ne igra škarama;
- da s njima ne trči, skače, baca ili ih uzima bez znanja odrasle osobe;
- da ih tijekom hodanja ili nošenja drži za zatvorenu oštricu, s ručkom okrenutom prema naprijed (*slika 1*);
- da škarama reže isključivo ono što mu odrasla osoba dopusti (papir, tkanina itd.);
- da ih uvijek drži podalje od lica i tijela;
- da škare nisu igračke;
- da škare koristimo isključivo tijekom rada za stolom.

Slika 1

2.1 Odabir prikladnih škara

Na tržištu se danas nudi mnoštvo različitih vrsta škara. Djetetu nikada nemojte nuditi škare za odrasle ili grickalice za nokte, koje su posebno opasne. Za dječje neiskusne, brze i znatizeljne prstiće prikladni su lagani, plastični modeli, kod kojih je oštrica prekrivena ili čak plastična, a vrhovi škara zaobljeni. U početnoj fazi učenja primjene škara, vrijedi smanjiti opterećenje prstiju kako dijete ne bi izgubilo interes. Preporučuju se škare koje imaju plastičnu oprugu na dršci, što djetetu olakšava izvedbu postupka rezanja jer mu pomaže raširiti oštrice, te ih jednostavno zatvoriti. Postoje i škarice koje

sprečavaju potpuno zatvaranje oštrice. Djeca starija od četiri godine znaju sama otvarati škarice, ali pritom treba paziti da njihov mehanizam ne bude prečvrst. Također je dobro obratiti pažnju na vrstu ručke, odnosno odabrati gumenu ručku umjesto plastične. Škarice s plastičnim drškama nudimo djetetu kada počne pohađati nastavu jer se manje prljaju i tada ih dijete već zna koristiti. Prije rezanja, važno je provjeriti koja je ruka djetetu primarna u izvedbi aktivnosti, odnosno kojom rukom poseže za olovkama, igračkama, priborom za jelo, jer je ljevaku gotovo nemoguće rezati škarama koje su namijenjene dešnjacima i obrnuto. Dakle, ne samo da postoji paleta različitih boja i modela škara, već su na tržištu dostupne i škarice za ljevake. U trgovini se prepoznaju po tome što su u odnosu na obične škarice oštrica i drška zrcalno okrenute. Ako se škarice slome, treba ih baciti i djetetu ponuditi nove.

3. Učenje pravilnog držanja škara

Djetetovu ruku okrenite tako da je palac usmjeren prema gore. Na njega postavite jedan kolutić škarica. Kažiprst treba držati unutar ili izvan drugog kolutića, ovisno o udobnosti i veličini drške. Preostale prste stisnite prema unutarnjem dijelu, u šaku. Udaljenost od lica do škara ne smije biti manja od 12 centimetara. Drugom rukom dijete drži materijal koji je namijenjen za rezanje. Ruka se ne smije uvijati u zglobu. U početku je posebno važno da su oba lakta na stolu. Ako želimo aktivno pomoći djetetu pri rezanju, možemo koristiti škarice s duplom ručkom, čija uporaba omogućava da vodimo dijete kroz cjelokupan proces rezanja (*slika 2*).

Dešnjaci s lakoćom režu u smjeru suprotnom od kazaljke na satu, a ljevičari radije režu u smjeru kazaljke na satu.

Slika 2

4. Vježbe za učenje rezanja škarama

Za prvi susret s rezanjem škarama najbolje je zadati djetetu da izreže plastelin koji najprije treba razvaljati u takozvanu zmiju. Zatim mu pripreмимо uske trake koje će izrezati na proizvoljno duge komade. Slijede trake s podebljanim ravnim linijama kako bi dijete moglo rezati materijal prateći liniju. Tek kada uspije pratiti linije škarama, ponudimo mu različite uzorke na papiru. Kasnije mu možete ponuditi druge vrste materijala, kao što su tvrdi papir, pjena i sl. Aktivnosti možete začiniti i škarama s valovitom oštricom. Zabilježite datum na proizvodu vašeg djeteta i spremite ga kako biste mogli zajedno pratiti djetetov napredak. Time će se dijete praktično uvjeriti u istinitost izreke »Vježba čini majstora«.

5. Zaključak

U članku je ukratko predstavljen značaj uvođenja u sigurno korištenje škara već u predškolskom razdoblju. Istaknute su upute koje su odraslima logične same po sebi, ali djetetu, koje se prvi put susreće s njihovom uporabom, značajno pomažu pri početnom, pravilnom rukovanju ovom korisnom napravom.

6. Literatura

[1.] Beemontessori.

Dostupno na: <https://beemontessori.si/uncategorized/pokazi-mi-kako-naj-uporabljam-skarje/> [Pristupljeno 10.12.2022.].

[2.] Minikar.

Dostupno na: <https://minikar.ru/sl/fashion-and-beauty/risunok-dlya-vyrezaniya-nozhnicami-dlya-detei-uchimsya-vyrezat/> [Pristupljeno 10.12.2022.].

[3.] Blogspot.

Dostupno na: <http://malo-veliko.blogspot.com/2018/01/rezanje-s-skarjami.html> [Pristupljeno 10.12.2022.].